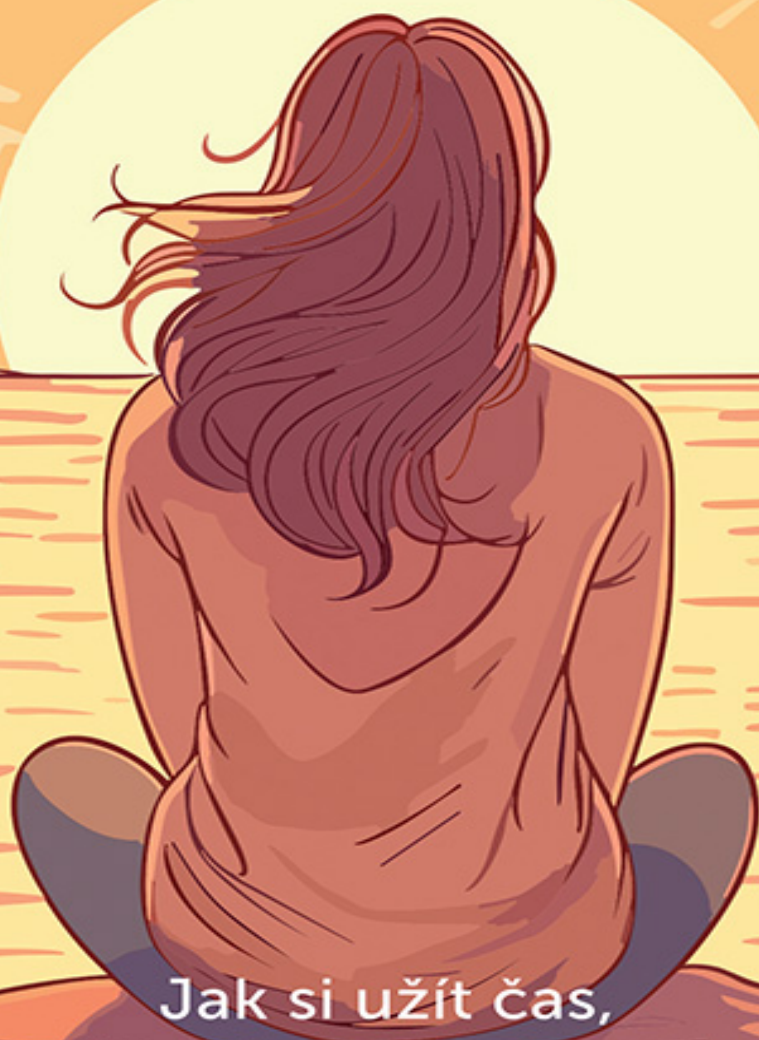

MARIE LUISE RITTEROVÁ

SAMA A ŠŤASTNÁ

Jak si užít čas,
který trávíme sami se sebou

KAZDA

MARIE LUISE RITTEROVÁ

SAMA A ŠŤASTNÁ

Jak si užít čas,
který trávíme sami se sebou

KAZDA

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s.r.o., v roce 2024.

Nové sady 2, 602 00 Brno

www.knihykazda.cz

info@knihykazda.cz

tel.: +420 725 518 237

Elektronické vydání:

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s.r.o.

Všechna práva vyhrazena

Datum poslední aktualizace: březen 2022

Formát elektronické knihy: EPUB

ISBN 978-80-7670-168-7

Vytvoření elektronické verze PureHTML.cz, 2022

Papírové vydání:

Původní vydání: *Vom Glück, allein zu sein: Wie wir die Zeit mit uns selbst genießen können*

© Piper Verlag GmbH, München 2023

1. vydání

Překlad: Martin Richter

Jazyková korektura a redakce: Karolína Richterová, Zuzana Klimšová

Sazba: Kristýna Franková

Úprava obálky: Pavel Ševčík

Ilustrace na obálce: Topuria Design / shutterstock.com

Tisk a vazba: Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

ISBN: 978-80-7670-159-5

Naše knihy dodávají na trh Euromedia Group, Infinity Zoom,
KARAVELA, Kosmas, Pavel Dobrovský – BETA a Pemic Books.
Knihy lze zakoupit v knihkupectvích nebo výhodně
přímo u nakladatele na www.knihykazda.cz.

*Pro mou sestru, která bude vždy tou nejdůležitější osobou
v mém životě. Děkuji ti za to, že jsi.*

Předmluva

„Jestli budeš takhle pokračovat, skončíš sama,“ říkala mi matka, třeba když jsem měla šestnáct a ukončila jsem vztah, ve kterém mi nebylo dobře, nebo když jsem se chovala vzpurně anebo jsem nechtěla tančit s prastrýcem z třetího kolena. Někdy se zkrátka musíš „překonat“, prohlašovala.

Někde „skončit“ zní stejně hrozivě, jako bych byla ještěrka ležící na kraji silnice, která tam pomalu v horku umírá. (Právě sedím v kavárně v Nikaragui, takže to přirovnání je nasnadě.) Celé mé dětství a dospívání se neslo ve znamení tohoto hororového scénáře osamění. Být sama a nikoho si nemoci najít bylo zřejmě něco, čeho bych se měla za každou cenu vyvarovat. A protože jsem byla taková, jaká jsem byla, sebevědomá a s jasnými úmysly, nikdo by mě nejspíš nechtěl. Hlavně mě bylo všude plno.

„Všechno, co potřebuješ, už máš ve svém nitru,“ naškrábala jsem těžkým plnicím perem na kus papíru před dvěma lety. Téměř automaticky jsem pod tuto větu připojila svůj podpis také ve své předchozí knize o lásce. Byl konec července, řinul ze mě pot a snažila jsem se udržet své ruce co nejdál od čistých stránek. Z celkového počtu 700 knih jsem se přepsala jen jedinkrát. Střídala jsem několik různých vět a jednou z nich bylo: „Věřte v lásku, ale hlavně věřte vždy v sebe.“ Líbila se mi představa, že někdo otevře knihu, přečte si tuto větu, možná se usměje a tento pocit ho bude provázet při čtení dalších stran. Někdo se možná zamyslí nad nějakým svým problémem a řekne si: „Ano, je to tak, odpověď na všechno najdu v sobě.“ Všechny věty, které jsem napsala, znamenaly: *Máš všechno. Nikdy o sobě nepochybuj. Jsi přesně takový, jaký máš být.* Měly být pozitivním protikladem k osamělosti, pochybnostem a nedostatku uznání zvenčí, měly asi lidem dodat odvahu. Měly jim říct, že nikoho nepotřebují, když mají sami sebe.

Horko tady v Nikaragui spaluje mé myšlenky a ve mně zůstává jedna úvaha bez odpovědi, jako dosud nezavřená záložka v internetovém prohlížeči. Je to skutečně pravda? Máme v sobě všechno? A co to pak znamená pro naši

společnost, pro nás a pro výroky typu „... skončíš sama“, které se nad námi stahují jako mračna? Možná že to není všechno tak hrozné?

Nikdy jsem se vlastně doopravdy sama necítila. Ani když jsem celé dny nikoho neviděla, protože jsem se naplno věnovala studiu na univerzitě nebo jsem byla nešťastná kvůli nějaké lásce (a to bylo docela dost často), samotou jsem zkrátka nevnímala. Bylo pro mě naprosto normální užívat si čas sama se sebou. A tím myslím doma. Objednala jsem si jídlo, naskládala kolem sebe polštáře a deky a připadala si jako na zámku, nebo jsem ležela ve vaně, dokud voda nevychladla. Mezi čtyřmi stěnami jsem se cítila v bezpečí. Když nikdo zrovna neměl čas, zůstala jsem prostě doma. Nikdy mě nenapadlo jít sama do kina, do restaurace nebo – proboha – dokonce jet na výlet. Dovolená pro mě vždycky znamenala utváření vzpomínek a výjimečné chvíle strávené s kamarádkami nebo partnerem. Odjet někam sama nepřipadalo v úvahu.

Pak mi zemřela kamarádka na rakovinu, což mě naprosto rozhodilo, neměla jsem ani příležitost se s ní rozloučit nebo dát věci mezi námi do pořádku. Každých pár let zažíváme zásadní okamžiky, které rozdělují naše vnímání času na *před* a *po*. Tohle byl pro mě jeden z takových okamžiků. Stalo se to v lednu. Nevěděla jsem, co si se sebou počít, se svým smutkem, s pocity viny. Chtěla jsem odjet pryč, někam k moři. Poprvé jsem zatoužila po tom být sama někde daleko, uzavřít se před světem. Na tu dobu, než jsem se sama vydala na svou první cestu, si vzpomínám velmi dobře. Budu vám o tom vyprávět. Poprvé jsem si naplánovala něco jen sama pro sebe, na celý týden a na vlastní pěst. Od té doby se pro mě mnoho věcí změnilo. Tahle cesta proběhla už před více než čtyřmi lety.

Všechno, co lidé dělají v páru nebo prostě obecně ve dvou, můžeme dělat i sami. Cestovat po světě, připravovat složité pokrmy nebo si v restauraci objednat nejdražší položku z jídelního lístku. Nikdo proti tomu nemůže nic namítnout. A přesto se u toho cítíme divně.

Když má přijít návštěva, dáme na stůl čerstvé květiny, pečlivě uklidíme, vytáhneme ze skříňky lepší kávu a pak si zajdeme do té nové restaurace, kterou jsme si vyhlédli – všechno ve dvou. Protože pak se to „vyplatí“ a „stojí

to za to“. Žijeme tedy jen pro druhé? A zejména při cestování se nabízí další otázka: Jsou naše zážitky cennější, když je máme s kým sdílet? A tedy méně cenné, když s námi zrovna nikdo není? Pak bychom se velice rychle mohli mentálně dostat do stavu, „až budu mít vedle sebe toho pravého člověka, pak... například budu cestovat po celém světě, přestěhuju se do skvělého podkrovního bytu, koupím si malý starý kabriolet, v kterém spolu budeme vždy odpoledne jezdit k jezeru“. (A pak někoho potkáte a on tráví celý den prací, skvělé, vážně!!!)

Pokud však ve svém okolí nemáte nikoho, kdo by s vámi vaše sny nebo nadšení sdílel a možná by vás dokonce čas od času inspiroval svými vlastními nápady („Co kdybychom o víkendu...?“), rychle dojde k tomu, že své sny odložíte s myšlenkou: no jo, vlastně to není tak důležité. Ale důležité to je! Váš život je důležitý, stejně jako všechno ostatní, pro co jste zapálení. Život není čekárna, kde sedíte, dokud se neobjeví ta správná osoba, která s vámi bude chtít něco prožít.

Pokud vám totiž někdo odřekne naplánovanou společnou dovolenou nebo koncert, na který již máte lístky, bude vaše zklamání velké. Až příliš často vnímáme své zážitky buď jako hodnotně strávený čas (ve dvou), nebo čas strávený čekáním (o samotě). Tak to tedy ne, přátelé. S tím už je konec.

Je samozřejmě rozdíl mezi tím, když máme na výběr a když jsme sami nedobrovolně, mezi tím, když se prostě uzavřeme sami do sebe a když nás někdo opustí. Ale tak jako tak si myslím, že musíme začít žít nejen pro návštěvy, nejen ve společnosti, ale také (nebo především?) pro sebe. Udělat si to hezké jen kvůli sobě. Když budeme spokojeni sami se sebou, budeme pak vnímat naprosto odlišně prožitky s druhými. Staneme se odolnějšími. A hlavně tak dokážeme zcela nově ocenit čas, který jsme doposud vnímali jako pouhé čekání.

„I write about... how you learn to enjoy being with yourself,“ vysvětluji, když si ke mně v kavárně v San Juanu přisedne někdo z hostelu a zeptá se, o čem píšu. Vzhlednu a spatřím cizí úsměv, novou tvář. „Sám, ale nikdy ne doopravdy sám,“ nazvala jsem to při své poslední cestě. „Do you want to tell

me more about that? Maybe, when you are done with that chapter? I am by myself, too. I'll wait for you at the bar.“

Téma této knihy, „být sám“, je cestou, která mě zavedla do různých zemí, k rozhovorům s lidmi, jež bych pravděpodobně nepotkala, kdybych cestovala ve společnosti dalších osob. Je o samotě a o tom, jak ji snášet, o pocitu být sám, blízko sobě, a o místech, kde se cítíme jako doma. Především jde o to přehodnotit význam slova „sám“ a jasně ho oddělit od výrazu „osamělý“.

Možná, že ve skutečnosti *sami* nikdy nejsme. Možná jsme v takových chvílích jen „sami pro sebe“. A staré či nové setkání je někdy jen na dosah ruky, dělí nás od něj jeden úsměv nebo pozdrav v jiném jazyce.

„Ano, to je to, o čem píšu. O všem, co toto téma obnáší. O tom, jak si sám pro sebe zařídit opravdu hezký život,“ pokračuji ve vyprávění, jakmile se usadím k baru.

Samozřejmě že kromě všech těch kladů jsou tu i zápory. Někdy nemůžu snést samu sebe, cítím se osamělá, zmatená nebo dělám špatná rozhodnutí. Ale to k tomu také patří, i ty nepříjemné zážitky. Jsou součástí toho být sám, mého vývoje a v podstatě je díky nim všechno krásné ještě krásnější.

Nechci nic vynechat, ani to, jak jsem utekla z hostelu, jak jsem si našla nové kamarádky, naučila se říkat ne a co je pro mě na bydlení o samotě nejkrásnější. Píšu o duševním zdraví, samotě a důvěře v sebe sama. Pravděpodobně nebudete moci všechno, co jsem zažila, vztáhnout na svůj život – možná jste v partnerském vztahu a chcete si jen vytvořit více prostoru. Nebo netoužíte po tom cestovat sami a dojet za jednu noc ke Středozevnímu moři, ale rádi byste byli otevřenější novým příležitostem ve svém městě a třeba šli sami na koncert.

Bez ohledu na to, co hledáte, by vás tato kniha měla povzbudit. A možná dokonce zjistíte, že je opravdu moc hezké být občas sám.

Někdy si samotou nevybíráme, někdy je to stav, který nemůžeme v danou chvíli změnit. A pak je lepší si ho užít, že? Abychom nepromrhali ani vteřinu. Pamatujte: Život není čekárna.

Takže si sbalte knížku, sedněte si do nejbližší kavárny, lehněte si na balkon nebo do parku (zvedněte ruku, kdo zrovna leží na pláži??) a pojd'me se společně vypravit na cestu. Díky vám se mé vzpomínky promění v příběhy. Vraťme se o čtyři roky zpátky.

Rozloučení a nový začátek

Jak jsem se rozhodla vyrazit na svou první cestu sama

Tato myšlenka mě pronásledovala už několik měsíců. Dovolená jen sama se sebou. Letenka, apartmán, kniha a týden času pro sebe. Nikdy předtím jsem nic takového neudělala. Upřímně řečeno mě to ani nenapadlo.

„Pojedu s tebou!“ zvolala kamarádka, když jsem jí v prosinci řekla o svých cestovních plánech na začátek roku.

„No, víš...“ odpověděla jsem váhavě, „vlastně jsem chtěla jet sama.“ Její spontánní nadšení kleslo na nulu. „Co tam budeš dělat? To bude přece... nuda. A budeš sama. Do toho bych se nepouštěla. S kým budeš sdílet své zážitky?“ tvářila se vyloženě znechuceně. Dobré otázky, na které jsem neuměla odpovědět. Byl to jen pocit, potřeba být chvíli sama se sebou.

Z legrace jsem se rozhodla situaci prozkoumat a vygooglovala jsem si cestování pro nezadané. Nikdy předtím jsem sama nikde nebyla. Když jsem napsala single, myslela jsem tím vlastně jen o samotě, ale jakmile jsem obdržela nabídky na „zábavné výlety s dalšími nezadanými lidmi za účelem vzájemného poznávání“, došlo mi, že jsem zvolila špatné slovo. Ups. Díky, ale ne. V té době jsem měla vztah a rychlé rande (neboli speed dating) nebylo mým cílem. Existují dokonce fóra, kde si lidé navzájem radí, kam je nejlepší jet sám, abyste se s někým seznámili, a nezadaní cestovatelé už mezi sebou předem navazují kontakty, aby se pak setkali v hostelech a barech. Zní to zábavně a nespoutaně, ale já jsem si nechtěla dopředu nic plánovat a chtěla jsem si dopřát alespoň na této cestě trochu klidu. Chtěla jsem přemýšlet. Truchlit pro svou kamarádku. Ani jsem ji ještě neoplakala. Chtěla jsem jen pryč.

Zavřela jsem snad stovku otevřených záložek, protože záplava informací mě jen mátlá. Rozhodla jsem se, že nepotřebuji rady od cizích lidí na internetu, abych si prostě zarezervovala levný let do nějakého evropského města, kde bych mohla strávit pár příjemných dní čtením, procházkami, návštěvami muzeí a objevováním skrytých zákoutí a uliček.

Rozhodla jsme se pro Porto, protože není nijak zvlášť velké, let trvá jen tři a půl hodiny, leží na břehu řeky a v neposlední řadě taky proto, že letenky byly velmi levné. Zarezervovala jsem si zpáteční letenku, v úterý tam a další úterý zpět. Můj instinkt mi říkal, že jen prodloužený víkend pro pořádnou aklimatizaci stačit nebude.

Několik dní před cestou jsem propadla zvláštní nervozitě. Abych ušetřila, koupila jsem si letenku zahrnující jen příruční zavazadlo, což se – uprostřed ledna v Evropě – neukázalo (zcela překvapivě) jako zrovna nejchytřejší nápad. Nakonec jsem si do zářivě modrého kufříku sbalila pár univerzálních kousků oblečení, které se dají vrstvit. Punčochy, šaty, svetry, dlouhé kalhoty, nic v čem by se dalo sportovat.

Moc se tam toho nevešlo, byla zima a já nechtěla chodit celý týden v jedněch džínách. V úterý jsem si frustrovaně sedla na svůj levný kufr, který ani nešel pořádně dovřít, a rozhlédla se po chaosu ve své ložnici, již bych i za jiných okolností stoprocentně zanechala v úplně stejném stavu. Poprvé jsem se sama sebe zeptala, co si vlastně touto cestou dokazuji.

2

Sama v Portu, Portugalsko

Nevím, co si se sebou počít

Za okny mého bytu hvízdá vítr a ruší mé myšlenky. Dnešní den se neskutečně vleče. Je jedenáct hodin dopoledne a já vážně přemýšlím nad tím, že se na to celé vykašlu. Moje letadlo do Porta odlétá dnes v půl osmé večer. A já? Nejsem vůbec nachystaná a na dovolenou jsem se ještě nenaladila. Bezcílně bloumám po bytě, něco vezmu a pak to zase někam odložím. Nemám žádný jasný plán, je toho na mě moc. Můj byt je vlastně docela hezký, tak proč bych nemohla strávit celý příští týden tady? Upřímně řečeno, představa, že ze sebe před kamarády udělám blbce, je pro mě nakonec největším impulsem k tomu, abych se zvedla a vyrazila, než bude pozdě. Tolika lidem jsem hrdě vyprávěla, že pojedu sama na dovolenou. No dobře, aspoň odjedu na letiště a pak uvidím, co dál. Já, ne my. Já. Jen já sama.

Je mrazivý lednový den. Jako v transu si dobalím věci, později odpoledne zamknu dveře od bytu na tři západy a z půlky schodiště se vrátím, abych zkontrolovala, jestli jsou *opravdu* zamčené (kupodivu jsou), ještě vynesu odpadky a pak zamířím na metro. Kromě mých příliš hlasitých myšlenek na mě nikdo nepromluví. Necítím se ani vzrušeně, ani natěšeně. Možná takové pocity zažívají jen ti, kteří cestují ve dvou a navzájem se povzbuzují. A tohle má být ta dovolená? Jednou přestoupím a o dvacet minut později jsem na letišti. Jako vždy jsou problémy se skenováním palubních vstupenek a zazní staré známé „mladá paní, měla byste mít jen jedno příruční zavazadlo“. Táhnu za sebou svůj malý kufřík, na rameni mám malý batůžek a usmívám se. Nikdo nevidí, jak sebevědomě popřeji paní za přepážkou hezký den a vše hladce zvládám. Zatím jsem se neotočila a nevyrazila zpátky domů. A to už něco znamená.

Málokdy se mi stalo, že bych u odletové brány čekala na let sama, a když už, tak jsem jela na služební cestu. Byla jsem třeba na jeden den v Mnichově nebo v Curychu. Ale nikdy jsem tu neseděla jen tak, bez nějakého úkolu, na který bych se měla připravovat. Nyní držím v ruce dva romány, které jsem si právě koupila v letištním knihkupectví. Úplně sama čekám na svůj let za sluncem. Stačí jeden pohled do aplikace na předpověď počasí a uvědomím si, že ani to nebude pravda. V Portu má sedm dní pršet a je tam dvanáct stupňů. Dobře, uznávám, je leden. Ale stejně. Dvanáct stupňů a déšť? Je to přece Portugalsko, nemá tam být vždycky hezky? Ne že bych si o tom předem nic nepřečetla, ale protože jsem optimista, doufala jsem v zázrak na poslední chvíli, tedy v hezké počasí. Trochu mě to rozladí a asi tři minuty přemýšlím o tom, že bych se vrátila domů. Dnes už pravděpodobně po sedmnácté, a tentokrát v okamžiku, kdy už probíhá nástup do letadla. Když cestujete sami, nikdo si nevšimne, že jste prostě zmizeli.

Pak si připadám hloupě. Protože se chovám jako nevděčné, vzdorovité batole (ano, toho jsem si všimla sama). Protože jsem tohle vždycky chtěla udělat. Protože už je všechno zarezervované a zaplacené. Protože doma bych jen smutně ležela v posteli a dívala se na *Grey's Anatomy*. A protože jsem už všem o svém dobrodružství „jet sama na dovolenou“ řekla. Byl by pěkný nesmysl teď zbaběle vycouvat. A když se mi to nebude líbit, budu prostě ležet v posteli a koukat na *Grey's Anatomy* tam. Možná přeci jen bude svítit slunce (tady se zase projevuje ten můj optimismus). A když ne, dvanáct stupňů je pořád lepší než minus sedm v Hamburku. A k tomu voňavá káva. Tahle představa mě nesmírně těší.

Zdá se mi to všechno téměř neskutečné. Je neskutečné, že sedím sama v letadle. Je neskutečné, že letím sama na dovolenou. Je neskutečné, že už se blížíme k Portu. Tlak v letadle je tak silný, že mám úplně otupělou a těžkou hlavu, nedokážu vůbec jasně myslet. Vnímám sebe i své okolí, své teplo, rozpálenou kůži, těžká víčka, rachot letadla, namáhavý dech cestujícího za mnou, olověné nohy uvězněné v botách.

Můj pokoj je menší, než bylo uvedeno na internetu, a já se cítím oklamaná, když v půl dvanácté padnu na lůžko a vedle mě leží vychladlá pizza. Postel

zavrzá. Ležím v tmavé díře s nízkými stropy. Smutně zavírám oči. Co tady vlastně dělám?

První ráno sama v Portugalsku. Kromě servírky v kavárně u snídaně jsem dnes ještě s nikým nemluvila. „The tapioka pancakes, please, and a latte macchiato with almond milk.“ Nic víc. Slova mi běží hlavou jako o závod, chtějí ven, nemám daleko k tomu povídat si sama se sebou. A tak posílám šestiminutovou hlasovou zprávu své kamarádce Dianě, jen tak, abych mohla mluvit. S radostí jí vyprávím o výhledu na dvorek, který mám ze svého okna, o tom, jak je Porto krásné, o kamenné dlažbě a o zdejších lidech. Je příjemné moci takovou zprávu nahrát.

V té kavárně jsem se mohla dát do řeči s ženou, co seděla kousek ode mě. Obě jsme si v *Zenith* vybraly místa u samostatných stolků, vytočená směrem k oknu. Já jsem si četla knihu, ona horečně listovala v jídelním lístku. Poté, co si s jasně rozpoznatelným přízvukem objednala (tímto nikoho nesoudím, sama jsem ta nejněmečtější Němka, když se snažím mluvit anglicky, což mě od toho ale vůbec neodrazuje, takže mě poslouchat je skutečně k popukání), viděla jsem, jak zapnula svůj iPad, otevřela e-mailovou aplikaci a začala psát „Guten Morgen...“, tedy dobré ráno. Zjevně jsme mluvily stejným jazykem, tak jsem se na ni usmála. Ale nic jsem neřekla a anglické vydání knihy od Sophie Kinselly, které jsem měla s sebou, mě také neprozradilo. Připadala jsem si jako tajný agent.

Snídat sama je snadné. Popíjíte kávu, užíváte si sluníčka, čtete si knihu – ano, ráno je čas, který můžete docela dobře strávit o samotě, aniž byste přitahovali nežádoucí pozornost. Pracovat a psát v kavárně je obecně společensky přijatelné. Ale jak se zabavit večer? Čtou si lidé také večer u těstovin a vína? Ve většině restaurací na to bude příliš velká tma. Mám upřeně pozorovat ostatní lidi? Začít konverzovat se servírkou nebo si přisednout k jiným lidem a předstírat, že je znám, jen abych se mohla bavit jejich zmatenými výrazy, zatímco si vyměňují pohledy a přemýšlejí, kdo jsem? Nakonec to neudělám, i když mě ta představa přijde legrační.

Místo toho se rozhodnu pro večeři z bufetu *Dos Sabores*. Nemám náladu nikde vysedávat, chci udělat to, co dělám i v Hamburku, když mám za sebou náročný první den v týdnu: objednáám si jídlo, lehnu si na gauč a zachumlám se do deky tak, že mi kouká jen hlava. Objednat si portugalsky jídlo s donáškou se mi nepodaří. Tak se obuju a vyrážím do města. Restaurace je prázdná, jsem tu brzy, je teprve půl sedmé. Portugalský denní rytmus, stejně jako španělský, zdá se být velmi odlišný od toho mého. Když tady lidé jdou do restaurace, já se ukládám k spánku. Číšnice se ale tváří potěšeně, když mě vidí. Ovšem jakmile jí řeknu, že chci jídlo s sebou, trochu se zamračí. S porcí lasagní zalezu zpátky do postele a spokojeně otevřu notebook.

Pak přichází špatné zprávy. Nemůžu zde sledovat seriál *Grey's Anatomy*. Amazon Prime zřejmě nemá licenci pro vysílání v Portugalsku. Stahuji různé VPN aplikace, programy, které skryjí vaši IP adresu a polohu a vyvolávají dojem, že jste ve svém domovském státě – ale nefunguje to. Jako absolutní technický analfabet si prostě nedokážu pustit svůj oblíbený seriál. A přitom mám pocit, že potřebuji nutně vědět, co se stane na začátku sedmé série. A co Derek? Vrábí se Izzie? Spousta otázek a odpověď žádná.

Najednou se mi zasteskne po domově. Po mém psovi, který je právě s mým partnerem. Po vlastní posteli. Nepořádku v kuchyni. Oknech, na nichž se objeví špinavé šmouhy, když do nich zasvítí slunce. Na indickou sousedku s protivným psem, která mě ignoruje od chvíle, kdy jsem se jí zcela bezostyšně zeptala, kolik je jí vlastně let, když má tak působivý životopis s několika doktoráty a vysokoškolskými tituly. (Pak jsem si to vygooglovala. Je jí 42.)

Kapky deště neúnavně bubnují na okenní tabuli (Hamburku, jsi to ty??). Moje prsty se proklikají na stránky aerolinek, kde hledám zpáteční let. Připadám si jako závislák, který si zakazuje alkohol a stále dokola si mumlá: Já. Musím. Pokračovat. Dál. Musím. To. Zvládnout. Zůstávám tady. Žádné vhodné lety (naštěstí?) nenajdu, leda se dvěma přestupy za 250 eur. Moje potřeba není tak naléhavá. Takže: Musím to vydržet.

Druhý den odpoledne se konečně odhodlám zavolat domácímú a podaří se mi vyměnit ponurý krcálek za větší byt v podkroví. Už jen díky tomu je mi lépe. V tom prvním jsem se prostě necítila dobře, teď můžu zase volně dýchat a užívám si světla pronikajícího střešními okny. Tohle se netýká jen cestování. Když se někde cítíte příjemně, změní se i všechno ostatní. Místo abych se dívala na fasádu domu o metr dál a na uličku, kam nedopadá skoro žádné světlo, nyní se kochám výhledem na střechy tohoto krásného města, vidím kostelní věž pod zataženou oblohou a přilehlé střešní terasy. Odtud z výšky mi život v Portu připadá úplně jiný, změnila jsem úhel pohledu a získala rozhled, čehož se mi předtím nedostávalo. Díky tomu můžu dohlédnout mnohem dál než jen na špičku vlastního nosu.

Nyní mám k dispozici dva malé pokoje, velkou střešní terasu a kuchyňský kout, který už není v bezprostřední blízkosti postele, ale vedle velkého pohodlného gauče. Tenhle byt je možná pro jednu osobu trochu dekadentní, částka navíc dosti bolestivá pro moji peněženku, ale ta radost, kterou momentálně pociťuji, za to vlastně stojí. Moje první zjištění je, že bydlení je velmi důležité, zvláště když někde trávíte celý týden sami. Nemáte s kým byste se mohli společně rozčilovat kvůli hluku, nepřátelským susedům, tenkým stěnám nebo chladu v pokoji, nemáte komu říct: Zavoláš domácímú? Protože sami k tomu neseberete odvahu. Právě všechna ta venkovní krása mi dodává stabilitu, protože uvnitř mě se skrývá tolik nejistoty.

Procházím se po starém městě, a když mám chuť si povídat, posílám hlasové zprávy přátelům. Většinu dne si však stále nevím rady, co si počít. Je toho hodně, co bych mohla dělat, ráda bych si prohlédla město, psala knihu, v e-mailové schránce na mě čeká práce, mohu prozkoumat kavárny a mám s sebou dvě knihy. Ale nudím se. Jsem našťvaná sama na sebe a rozhodnu se dát svým dnům nějaký řád a zdejší pobyt si detailně naplánuji. Jeden den chci jít do muzea, další k moři, pak si prohlédnout Flowers Street a podívat se na levý břeh řeky zvaný Gaia. Možná budu mít o víkendu dokonce chuť posedět si v baru nebo navštívit nějaký klub. Rušná ulice, kde se nachází můj apartmán, skýtá nepřeberné množství možností. Kousek odtud jsou obchody, slavné knihkupectví, ty nejhezčí studentské a veganské kavárny, všechno to

mám na dosah ruky. Nad terasou krouží několik racků a poprvé, co jsem tady, začíná slunce vykukovat mezi mraky a halí okolní střechy a fasády domů do teplých barevných tónů. V Portu je skutečně snadné cítit se dobře. Špatná nálada prvních dvou dnů je pryč. (Pokud běžně cestujete sami, zřejmě už jste ze mě silně otrávení. Věřte mi, že já jsem také byla.)

Zbývají čtyři dny. Sama se sebou. Stojím před svou vlastní výzvou, opakuji si v duchu už dvě hodiny jako nějakou motivační řeč z PepTalku. Mám ubytování, které mi vyhovuje, balkon, kde si vychutnávám ranní kávu, počasí je pěkné. Den ještě neskončil. Zavážu si tkaničky a vyrážím.

Druhý den ráno mě probudí sluneční paprsky, které mě šimrají na špičce nosu, a rozhlédnu se po bytě. Najednou se sama se sebou cítím dobře. Jako bych se ocitla uprostřed meditace. Jako bych se zabydlela v rytmu tohoto města. Jsem na správném místě ve správnou chvíli. Slastně znovu zavírám oči. Často přemýšlím o tom, že dobré a hezké okamžiky nerozpoznáme v té chvíli, kdy je prožíváme, ale většinou si to uvědomíme mnohem později. Až po letech nás napadne: „Jé, to byly pěkné prázdniny“, „V hezčím bytě jsem nikdy nebydlela“ nebo „Studentská léta byla nejlepším obdobím mého života“. Aniž by nám v té chvíli došlo, že právě „ted“ je to nejlepší období. Kdysi jsem strávila jeden semestr ve Švédsku, kde jsem se cítila naprosto nepatřičně a nepříjemně, jako bych byla na nesprávném místě, připadala jsem si neuvěřitelně osamělá ve vsi té tmě a při minus sedmnácti stupních. Dnes vím, že žádné jiné období mě neovlivnilo tak moc jako právě Švédsko. Bylo obzvlášť důležité prožít tu tmu a samotu. Je vlastně šílené, že k takovým uvědoměním docházíme až později. Nemohli bychom si život užívat mnohem víc, kdybychom si takové věci uvědomovali už v té dané situaci? Přesně tak se budu ode dneška snažit vnímat svůj týdenní pobyt v Portu. Bude to jako balzám na duši. Vynucený odpočinek. Až se za tím vším ohlédnu, řeknu si: Bože, to byla nádhera, byla jsem volná jako pták.

Když v půl osmé vyjdu na druhou, výše položenou střešní terasu, abych v mrazivém ránu pozorovala východ slunce, oči se mi začínají plnit slzami štěstí, ale nevšímám si toho. Obličej mám už celý vlhký, pevněji si přitáhnu

šálu a přes hlavu si dám kapuci od mikiny. Jsou čtyři stupně, mám na sobě jen ponožky, tváře mám úplně mokré, vlasy rozčuchané a sleduji, jak se tmavě modré a fialové barevné odstíny na obloze přeměňují na palčivě rudou barvu, která přechází do oranžové, a pak se rozední. Jen tak, jakoby nic.

O několik hodin později usednu k řece Douro a zavřu oči. Nad hlavou mi pokřikují rackové. Řeka hučí. V okolních kavárnách si lidé užívají slunce, a i když je jen třináct stupňů, vysvlékají se z bund. Dívám se na kolébající se lodě, jak rozrážejí říční hladinu, voda se rozestupuje a rozbouřené vlny se za lodí po několika vteřinách opět zklidní. Řeka se oslnivě třpytí. Jen sedím, dýchám a v duchu si prohlížím skvrny, které mi slunce kreslí na tvář. Naskakují mi pihy, celý obličej mě brní. V lednu. No, není to nádhera?

Poprvé v tomto týdnu jsem venku po devatenácté hodině večer. Dosud jsem trávila dny tak, že jsem si dala pozdní snídani, polední svačinu, brzkou večeři a nejpozději v půl sedmé jsem byla zpátky v bytě. Nanejvýš jsem ještě rychle zaběhla do supermarketu pro vodu, rajčata a kukuřičné chlebičky. To bylo všechno.

Dnes seberu odvalu a jdu večer ven. Vrátím se k řece a vyberu si místo na venkovní zahrádce *Café do Cais*. Být venku mi připadá jednodušší než sedět sama u stolu v přeplněné restauraci, takže raději snesu chlad. Tady však místo kompletního menu podávají pouze chuťovky. Odolávám nutkání popadnout mladého číšníka za límec, přitáhnout ho k sobě a zasyčet: „Kazimíre. Jsem sama na cestách. Už tak je to dost těžké. Tak mě, prosím, nechte jíst, kde chci a co chci.“ Místo toho jen zamumlám: „Snacks are fine,“ a vezmu si zkrácený jídelní lístek. Dám si hranolky a pivo, čtu si, přemýšlím a dívám se na osvětlený most tyčící se nad Portem. Už je mi zima, třesou se mi ruce. Přitáhnu si pončo těsněji k tělu a namáčím si hranolky do česnekové omáčky.

„Páni, kéž bych byla taky tak odvážná!“ čtu, když se později ztuhlými prsty probírám svými zprávami. Jak tady tak sedím, venku v sedmi stupních a s mastnýma rukama od hranolek, musím se od srdce a nahlas zasmát. Je tu hezky, o tom žádná. A já si to užívám. Ale odvážná si vůbec nepripadám.

Druhý den v poledne nastoupím do staré dřevěné tramvaje, která se s rachotem a skřípěním těžkopádně rozjede. Z okna vidím řeku Douro. Porto leží na jejím břehu a od Atlantiku je vzdáleno necelých dvacet minut. Tramvaj zastavuje, plní se lidmi a znovu se rozjíždí, chvíli jedeme přímo podél vody, pak zase tak blízko domů, že kdybych natáhla ruku, mohla bych se jich dotknout. Když se starší žena vedle mě chystá vystoupit, zatáhne za šňůru, která je připevněná ke zvonku a prochází celým vozem. Sedím na červené polstrované sedačce a jedu až na konečnou.

Atlantské pobřeží ve čtvrti Foz je převážně skalnaté. Nejsou zde žádní surfaři. Procházím se po písku a uskakuji před vlnami, usadím se na velký balvan a chvíli si čtu a pak zamířím do jedné z restaurací, které jsou v lednu úplně prázdné. Objednám si těstoviny a portské víno, a protože mi nechutná, tak si dám pivo a pak ještě jedno. Pozoruji vlny, jak se tříští o skály a vracejí se do moře, zase se přes ně přelévají a valí se zpět. Slyším jen křik racků a šplouchání vln. Sedím, přemýšlím a ztrácím se pohledem ve vlnách. Ticho neruší žádná vyřčená slova a do mých myšlenek se vrací hluboký klid. Jsem prostě sama se sebou. Myslím na svou kamarádku, na náš společně strávený čas, kterého bylo příliš málo, a na to, co bych jí ještě všechno řekla, kdyby to bylo možné. Zvednu se, až když se začne stmívat.

Je fajn, že jsem tu sama. Mám tak prostor srovnat si myšlenky v hlavě s odstupem času a pár dní nedělat nic. Jenom být. Myslím, že neexistuje pouze jeden správný způsob truchlení. Jasně je jen to, že jste na světě zůstali bez toho člověka a že dál musíte žít sami. Celou zpáteční cestu si v tramvaji zapisuji své myšlenky do sešitu rozloženého na mých kolenou.

Přichází můj poslední celý den v Portu, a to jsem se teprve aklimatizovala. Najednou mám pocit, že jsem promarnila celý týden. Mám ještě lístek na výlet lodí po Dourou a chtěla jsem se projít mezi vinicemi v Gaie. Přečetla jsem ale dvě knihy, objevila spoustu hezkých kaváren, dobila jsem si baterky, popřemýšlela jsem si a zotavila se z emocionálního stresu minulého roku. Ale jinak jsem toho moc neudělala, většinu času jsem strávila na střeše a užívala si slunce.

Taková střešní terasa je náramně příjemná. Člověk má skvělý výhled, necítí se tady stísněně jak ve zdejších úzkých uličkách v sevření vysokých průčelí domů, která jako by se proti sobě hrozivě nakláněla, neobtěžují ho všudypřítomné rozhovory, před nimiž nelze uniknout, a další negativní věci. Tady nahoře se cítím svobodná, podobně jako v letadle nad mraky, daleko od problémů, starostí a mobilního signálu. Jsem tu jen já, slunce, nebe nade mnou a střechy města mám u nohou.

Rozhodnu se, že si poslední den pořádně užiju a vypnu si telefon. Žádný kontakt s okolním světem, žádná účast na životě ostatních ani lajkování fotek ani poslouchání hlasových zpráv. Jen můj život, tady a teď. Fotoaparát je nabitý a připravený zachytit tento den, abych si jej mohla později připomenout. Snídani si dám v Rua das Flores a objednáám si soukromého průvodce, který mě vezme na prohlídku města. Přejdeme přes most a zamíříme nahoru k vojenskému památníku, pak zpátky uličkami dolů k řece na další vyhlídkovou plošinu. Cestou míváme kavárny a André trvá na tom, že mi koupí kávu.

Za celý týden jsem toho nenamluvila tolik jako za poslední tři hodiny. Fascinuje mě, že se člověk na cestách vždycky nějak přizpůsobí svému protějšku – Andrého angličtina je lámaná, a já se snažím mluvit stejně, aby mi rozuměl. Útržkovitě, pomocí nerozvitých vět. Je to legrace, smějeme se, povídáme si o fotoaparátech a turistech. André se mi líbí. Specializuje se na soukromé prohlídky a za ty tři hodiny chce jen dvacet eur. Vůbec mi to nepřijde přiměřené, takže mu dávám ještě třicet jako „dýško“. Večer mám za sebou víc než 20 000 kroků. Bolí mě záda, krk volá po masáži a tak spokojeně mizím pod horkou sprchu.

„S kým budeš sdílet své zážitky?“ vytane mi na mysli otázka mé kamarádky. Nyní už odpověď znám. Řekla bych jí, jak neuvěřitelně silné mohou vzpomínky být, když patří jen mně. Čas strávený v Portugalsku už bude navždy jen můj. Je možné cítit se osaměle, ale zároveň šťastně? K horké vodě se téměř nepozorovaně přidávají slzy.